

Jane
Austenová

Pýcha a předsudek

LEDA

1

Světlem panuje skálopevné přesvědčení, že svobodný muž, který má slušné jmění, se neobejde bez ženušky.

A přistěhuje-li se někam takovýto mladík, je tato víra tak zakořeněna v myslích sousedních rodin, že ho považují za právoplatné vlastnictví té které dcery ještě dříve, než mají možnost obeznámit se v tomto ohledu s jeho vlastními pocity nebo zásadami.

„Drahý manželi,“ pravila jednoho dne paní Bennetová onomu pánovi, „zdalipak už víte, že netherfieldské panství dostane konečně nájemce?“

Pan Bennet odpověděl, že nikoli.

„Už je tomu tak,“ pokračovala, „právě se odtamtud vrátila paní Longová a všechno mi to vypověděla.“

Pan Bennet na to nic neříkal.

„Cožpak nechcete vědět, kdo tam přijde?“ zvolala jeho choť netrpělivě.

„Vidím, že byste mi to velice ráda sdělila, a jsem hotov vás vyslechnout.“

Tato pobídka stačila.

„Jen považte, můj milý, to vás bude zajímat. Paní Longová říká, že pánem na Netherfieldu se stane velmi zámožný mladík ze severní Anglie; v pondělí prý přijel v kočáře se čtyřspřežím, a tak se mu tam zalíbilo, že se s panem Morrisem okamžitě dohodl; má se prý nastěhovat ještě před svatým Michalem a část služebnictva přibude už koncem příštího týdne.“

„Jakpak se jmenuje?“

„Bingley.“

„Je ženatý, nebo svobodný?“

„Ach, svobodný! Svobodný je, drahý choti! Svobodný mladík, a jak zámožný, má čtyři nebo pět tisíc ročně. To je něco pro naše děvčata!“

„Jak to? Co je jim po tom?“

„Že mě můžete tak zlobit, drahý choti,“ odvětila paní Bennetová. „Víte dobře, že pomyslím na to, aby si jednu z nich vzal.“

„Z toho důvodu se sem tedy stěhuje?“

„Z toho důvodu! Jak můžete pronést takovou hloupost! Ale není přece vyloučeno, že by se mohl do některé zamilovat, a proto ho okamžitě, jen co přijede, musíte navštívit.“

„To bych ani nepovažoval za nutné. Zajedte tam s děvčaty sama, anebo je pošlete bez doprovodu, což snad bude nejmoudřejší, protože vás žádná půvabem nepředčí, a třeba byste se panu Bingleymu nejlépe líbila vy.“

„I vy lichotníku! Kdysi jsem snad nebyla zrovna ošklivá, ale teď si už na ničem nezakládám. Nehodí se, aby matka pěti dospělých dcer dbala o vlastní krásu.“

„V tom případě neměla asi ani dřív nač dbát.“

„Nic naplat, drahý manžel, musíte se vypravit a pana Bingleyho po sousedsku přivítat, až sem přijede.“

„Ujišťuju vás, že o to ani za mák nestojím.“

„Nezapomínejte, že máte dcery. Považte, jaká by to byla partie pro jednu z nich! Sir William a lady Lucasová z ním chtějí rozhodně zajít, a to výhradně z onoho důvodu; víte přece, že jinak nové lidi nenavštěvují. Není vyhnutí, musíte to učinit, protože jinak bychom tam nemohly *my*.“

„Načpak takové cavyky! Jsem si jist, že vás pan Bingley rád uvítá, a já vám dám s sebou krátký průvodní dopis, že

ochotně svoluju, aby si vzal, kterou chce, ačkoli já bych se přimlouval za mou roztomilou Lízinku.“

„Nic takového rozhodně nedovolím. Líza není o nic lepší než ostatní a já tvrdím, že není zdaleka tak krásná jako Jane a ani zdaleka tak veselá a příjemná jako Lydia. Jenže vy pro ni odjakživa máte slabost.“

„Žádná z nich nestojí za fajfku tabáku,“ odpověděl. „Jsou hloupé a pošetilé, jako děvčata bývají, ale Lízinka je přece jen trochu čipernější než její sestry.“

„Jak můžete mluvit tak ošklivě o vlastních dětech, choť! Máte radost, když mě můžete pozlobit. Neberete vůbec ohled na mé ubohé nervy!“

„Mýlíte se, drahá. Ctím vaše nervy. Jsem s nimi důvěrně spřátelen. Vždyť mi je ohleduplně připomínáte už dobrých dvacet let.“

„Och, vy nevíte, co mě už stály utrpení.“

„Doufám, že to překonáte a dožijete se toho, jak mladíci se čtyřtisíčovými důchody zaplavují náš kraj.“

„Co by nám to bylo platné, i kdyby se jich sem nastěhovalo dvacet, když je nechcete navštívit.“

„Až jich bude dvacet, navštívím je všechny, na to se spolehněte, milá choť.“

Pan Bennet v sobě spojoval pohotový vtip, sarkasmus, uzavřenost i rozmary tak zvláštním způsobem, že ho jeho paní ani za třiadacet let společného života neměla ještě dost dobře prokouknutého.

Proniknout za její duševní obzor nevyžadovalo takové úsilí. Byla to žena s malým pochopením pro ostatní, s nepatrným vzděláním a náladové povahy. Když jí něco nevyhovovalo, jala se naříkat na pomyslnou neurózu. Jejím životním cílem bylo vyvdat dcery a mezitím se utěšovala návštěvami a místními novinkami.

2

Pan Bennet šel složit poklonu panu Bingleymu mezi prvními. Od prvopočátku se s ním hodlal seznámit, ačkoli manželku nepřestával ujišťovat, že nikam nepůjde; však se o tom dozvěděla až večer po vykonané návštěvě. A pak jí to sdělil takto: Všiml si, že jeho druhorozená dcera pilně vylepšuje nějaký klobouk, a zničehonic poznamenal: „Doufám, že se bude panu Bingleymu líbit, Lízinko.“

„Jak můžeme vědět, co se panu Bingleymu líbí nebo nelíbí,“ opáčila matka nahněvaně, „když ho nesmíme navštívit.“

„Zapomínáte, že se s ním setkáme ve společnosti, maminko,“ namítla Elizabeth, „a paní Longová slíbila, že nám ho představí.“

„Nevěřím, že by to paní Longová doopravdy udělala. Má přece sama dvě neteře. Je to sobecká, pokrytecká osoba a mně byla odjakživa protivná.“

„Mně rovněž,“ pravil pan Bennet. „Rád vidím, že na ni v této věci nespoleháte.“

Paní Bennetová se neuráčila odpovědět, ale musela si vylít zlost na jedné z dcer.

„Pro rány boží, nekašli pořád, Kitty! Měj trochu soucitu s mými nervy! Drásá mi to uši!“

„Kitty se ještě nenaučila kašlat decentně,“ přisadil si otec, „a vybere si vždy tu nepravou chvíli.“

„Nekašlu přece pro zábavu,“ ohradila se Kitty dotčeně. „Kdy má být příští ples, Lízinko?“

„Od zítřka za čtrnáct dní.“

„Máš pravdu!“ zvolala matka Bennetová. „A paní Longová se vrátí až den předtím, takže nám pana Bingleyho nebude moci představit, protože ho sama ještě nebude znát.“

„Snad tedy, milá manželko, trumfnete svou přítelkyni a představíte jí pana Bingleyho sama.“

„Vyloučeno, choti, vyloučeno, vždyť jsem se s ním ještě neseznámila; jak mě můžete tak škádlit?“

„Vážím si vaší obezřetnosti. Čtrnáct dní skutečně nic neznamená. Cožpak lze za čtrnáct dní poznat, jak se náš nový známý vybarví? Avšak netroufneme-li si my, troufne si někdo jiný, neboť paní Longové a jejím neteřím se musí koneckonců též dostat příležitosti; a jelikož to ona bude pokládat za laskavost, musím se toho ujmout sám, nemáte-li vy chuť prokázat jí tu službu.“

Děvčata vykulila na otce oči. Paní Bennetová namítlala jen: „Nesmysl, nesmysl!“

„Co znamená to důrazné popření?“ zvolal otec. „Považujete způsob představování a význam, jenž se mu přikládá, za nesmysl? V *tom* bych s vámi nemohl zcela souhlasit. Co o tom soudíš ty, Mary? Jsi dívka filozoficky založená, čteš tlusté knihy a děláš si z nich výpisky, pokud je mi známo.“

Mary by byla ráda pronesla něco chytrého, ale nic ji bohužel nenapadlo.

„Zatímco se Mary soustřeďuje,“ pokračoval pan Bennet, „vraťme se k panu Bingleymu.“

„Mám pana Bingleyho až po krk!“ zvolala jeho choť.

„To mě mrzí, ale pročpak jste to neřekla dřív? Kdybych to byl tušil dnes ráno, nešel bych ho navštívit. To je směla,

ale když už jsem u něho jednou byl, nemůžeme ho přece dost dobře ignorovat.“

Rodina žasla právě tak, jak si to přál, a nejvíc ze všech snad paní Bennetová, ačkoli začala prohlašovat, hned jak první vlna radosti opadla, že od něho celou tu dobu nic jiného nečekala.

„Vy jste zlatý člověk, nejdražší manželi! Však já dobře věděla, že mi nakonec vyhovíte. Byla jsem si jistá, že máte naše děvčata příliš rád, abyste zanedbal takovou možnost. Ach, to jste mi udělal radost! Ale že se vám to povedlo; sebral jste se dopoledne a šel a nezmínil se o tom ani slovíčkem, až teď.“

„Nu, Kitty, teď už můžeš kašlat, co srdce ráčí,“ řekl pan Bennet a při těchto slovech se zvedl a odcházel, neboť ho unavovaly ženiny radostné projevy.

„Máte skvělého otce, děvčata,“ pravila matka, když za ním zapadly dveře. „Nevím, jak se mu kdy odvděčíte za jeho dobrotu, anebo konečně i mně. V našem věku to už není nic příjemného seznamovat se každý den s novými lidmi, to vám povídám, ale co bychom kvůli vám neudělali! Lydie, děvenko moje, jseš sice nejmladší, ale řekla bych, že si s tebou pan Bingley na příštím plese zatančí.“

„Hm, já se ho neleknu,“ prohlásila Lydia udatně. „Nejmladší jsem, ale zato největší.“

Zbytek večera strávily úvahami, za jak dlouho oplatí Bingley panu Bennetovi návštěvu, a dohadováním, kdy ho budou moci pozvat na oběd.

3

Ať se však paní Bennetová vyptávala, jak chtěla – a všech pět dcer ji přitom všemožně podporovalo – nedokázala vypáčit ze svého chotě dostatečný popis pana Bingleyho. Volily rozličnou taktiku – nezastřené dotazování, lstivé předpoklady i vzdálené narážky, on však ze všech klíčků vyklouzl, a tak jim nakonec nezbývalo než se spokojit informacemi z druhé ruky, které jim poskytla jejich sousedka lady Lucasová. Její hlášení bylo navýsost uspokojující. Sir William jím byl nadšen. Je prý docela mladý, okouzlujícího zevnějšku, nesmírně přívětivý, a nadto se hodlá zúčastnit příštího společenského večírku i s četnými přáteli. Co mohlo znít nadějněji? Záliba v tanci je prvním krůčkem k tomu, aby se tu zamiloval, a tak leckterá dívka snila o dobytí jeho srdce.

„Kdybych se dožila toho, že by jedna z našich děvčat byla paní na Netherfieldu,“ pravila paní Bennetová manželovi, „a ostatní se stejně dobře vdaly, tak už bych si nic jiného nepřála.“

Za několik dní oplatil pan Bingley panu Bennetovi návštěvu a poseděl s ním asi deset minut v knihovně. Doufal, že se přitom naskytne příležitost k seznámení se slečnami, o jejichž půvabu už toho mnoho slyšel, avšak musel se spokojit pouze s otcem. Dámy na tom byly o něco lépe, neboť mohly z horního okna aspoň zjistit, že má na sobě modrý kabátec a že přijel na černém koni.

Krátce nato mu bylo odesláno pozvání na oběd, a paní Bennetová již dumala, které chody by její kuchyni nejvíce sloužily ke cti, když tu přišla odpověď, jež vše zhatila. Pana Bingleyho volají neodkladné záležitosti nazítří do Londýna, a tak s velkou lítostí sděluje, že není s to přijmout prokázanou poctu, atd. Paní Bennetová byla úplně vyvedená z míry. Nedovedla si představit, co naléhavého by mohl mít na práci ve městě tak krátce poté, co přibyl do Hertfordshiru, a vyjádřila obavy, zda snad nepoletuje stále z jednoho místa na druhé a nikdy se v Netherfieldu pořádně neusadí. Lady Lucasová ji poněkud upokojila domněnkou, že snad odjel do Londýna jen pro tu velkou společnost, co hodlá přivést na ples, a brzy přišla zpráva, že s panem Bingleyem přijede dvanáct dam a sedm pánů. Dívky rmoutil tak velký počet dam, avšak den před plesem se trochu utěšily, když se dozvěděly, že jich s sebou přivezl ne dvanáct, ale jen šest – pět sester a jednu sestřenicí. Nakonec však do tanečního sálu vkročila pouze pětičlenná společnost – pan Bingley, jeho dvě sestry, manžel starší z nich a ještě jeden mladý pán.

Pan Bingley měl pohledný a ušlechtilý zjev, příjemnou tvář a přátelské, nestrojené vystupování. Jeho sestry byly půvabné a dělaly dojem dam z velkého světa. Pan Hurst, jeho švagr, vypadal pouze urozeně, avšak jeho přítel pan Darcy brzy vzbudil všeobecnou pozornost svou urostlou, vysokou postavou, čistými rysy, hrdým držením a zprávou, která šla od úst k ústům za pět minut poté, co vstoupil do sálu, totiž že má jmění vynášející deset tisíc ročně. Pánové prohlašovali, že je to junák, dámy usoudily, že je mnohem větší fešák než pan Bingley, a polovinu večera k němu všichni vzhlíželi s vřelým obdivem, až jeho chování zavadalo příčinu k všeobecnému rozčarování a veškeré nadšení vyprchalo, neboť společnost shledala, že je pyšný,

že mu nejsou dost vznešení a že se tu nebaví, a pak už ho ani rozlehlé statky v Derbyshiru nezachránily, aby neměl odpudivý, nepříjemný zevnějšek a aby svému příteli nesa-
hal ani po kotníky.

Pan Bingley se zakrátko seznámil s kdekým v sále, s chu-
tí a živě se bavil, nevynechal jediný kousek, byl smutný, že
ples už končí, a zmínil se o tom, že musí také uspořádat
podobný večer v Netherfieldu. Taková zlatá povaha mlu-
ví sama za sebe. Jaký rozdíl oproti jeho příteli! Pan Darcy
si zatančil pouze jednou s paní Hurstovou a jednou se sleč-
nou Bingleyovou, nepřál si být představen žádné jiné dámě
a strávil zbytek večera tím, že se procházel po sále a tu a tam
prohodil slovíčko s některým ze svých přátel. Jeho charak-
ter byl odhalen. Je to nejpyšnější, nejnepříjemnější člověk
na světě a nikdo si nepřál, aby se tu ještě kdy ukázal. Nejvíce
proti němu byla zaujatá paní Bennetová, která nejenže ne-
schvalovala jeho celkové vystupování, ale navíc byla pobou-
řena tím, že se opovržlivě vyjádřil o jedné z jejích dcer.

Protože chyběli tanečníci, byla Elizabeth Bennetová
nucena dva kousky prosedět, a během této doby stanul
pan Darcy na chvíli poblíž, takže zaslechla rozhovor me-
zi ním a panem Bingleyem, jenž opustil na několik minut
parket, aby přiměl přítele si zatančit.

„Pojď, Darcy,“ pravil, „musím tě dostat do kola. Nelíbí
se mi, že tu tak hloupě postáváš. Měl bys tančit.“

„Vyloučeno. Víš dobře, jak je mi to proti mysli, ne-
znám-li dobře svou partnerku. V takovéhle společnosti
by to bylo nesnesitelné. Tvoje sestry jsou zadané a vyzvat
kteroukoli jinou by pro mne byl hotový trest.“

„Nedělal bych takové drahoty ani za širý svět!“ zvolal
Bingley. „Na mou věru, co jsem živ, neseznámil jsem se
ještě s tolika příjemnými dívkami za jediný večer; několik
je jich tu přece velmi hezkých.“

„S jediným hezkým děvčetem v celém sále tančíš ty,“ namítl pan Darcy a pohlédl na nejstarší slečnu Bennetovou.

„Ach, to je nejkrásnější stvoření, jaké jsem kdy spatřil! Ale přímo za tebou sedí jedna z jejích sester a ta je také velmi půvabná a jistě i milá. Dovol, ať ti ji má tanečnice představí.“

„Která to je?“ ohlédl se a na okamžik se zadíval na Elizabeth; když se setkal s jejím pohledem, odvrátil se a chladně prohlásil: „Ušla by, ale není natolik hezká, aby mne uvedla v pokušení; kromě toho nemám chuť vyznamenávat svou pozorností mladé dámy, které jiní muži pomíjejí. Vrať se raději ke své tanečnici, nech se okouzlovat jejími úsměvy a nemař čas se mnou.“

Pan Bingley jeho rady uposlechl. Darcy pooděšel a v Elizabeth zanechal velmi smíšené pocity. Vylíčila pak tu příhodu barvitě svým známým, neboť měla živou, veselou povahu a každá směšná příhoda ji dokázala pobavit.

Večer uběhl příjemně celé rodině. Paní Bennetová byla svědkem toho, že její nejstarší dcera vzbudila skutečný obdiv netherfieldského panstva. Pan Bingley ji dvakrát vyzval k tanci a jeho sestry jí projevovaly přízeň. Jane to těšilo stejně jako matku, ač to nedávala tak najevo. Elizabeth vycítila, že má Jane radost. Mary zaslechla, jak kdosi vykládá slečně Bingleyové, že ona je nejuzdělanější dívka široko daleko, a Catherine s Lydií měly to štěstí, že ani jeden kousek neproseděly, což jim zatím při plesech stačilo k blaženosti. Vracely se tedy do Longbournu, vsi, kde všichni žili a kde byli nejuváženější rodinou, v růžové náladě. Zjistily, že pan Bennet dosud bdí. Nad knihou zapomínal na čas a tentokrát byl velmi zvědavý, jak probíhal večer, kterému předcházely tak vzrušené dohady. Očekával spíš, že nový soused naděje jeho choti zklame, ale brzy zjistil, že tentokrát si vyslechne jiné dojmy.